

BeslutDatum
2020-11-02Dnr (anges vid skriftväxling)
511-517-2020Dossier
NVR2048160**Beslut för bildande av naturreservatet Skalet-Ryggen****Uppgifter om naturreservatet**

Naturreservatets namn: Skalet-Ryggen
NVR-id: 2048160
Kommun: Härjedalen
Län: Jämtland
Väggkarta: 145 Sveg
Lägesbeskrivning: 16 kilometer norr om Sveg och 30 kilometer väster om Ytterhogdal
Centrumkoordinater: N: 6895486 E: 465423 (SWEREF99 TM)
Fastigheter: Överberg 8:10 samt del av Överberg 9:5 och Överberg S:10
Ägare: Staten genom Naturvårdsverket och enskilda markägare
Förvaltare: Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal: 71 hektar, varav 68 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	4
Föreskrifter	4
Undantag från föreskrifterna	6
Skötselplan.....	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning	7
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning	8
Naturvärdesinventeringar	9
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser	9
Konsekvensutredning	10
Upplysningar	10
Bilagor	12

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Skalet-Ryggen**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Skalet-Ryggen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets brandpräglade och brandrefugiala naturskogar med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet nås huvudsakligen genom fri utveckling. Bortröjning av contortatall samt avveckling av granar för att gynna naturvärden knutna till lövträd och tallar kan komma att vidtas i liten skala.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Brandpräglad barnnaturskog, med förekomster av gamla brandskadade träd, stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier, lövsuccessioner uppkomna efter brand, samt de ved- och barklevande arter som är knutna till sådana miljöer.
- Brandrefugier med grandominerad naturskog i fuktig bäck/ravin-miljö med förekomster av stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier samt fuktighetsgynnade örter, mossor och lavar bland annat den starkt hotade trådbrosklaven *Ramalina thrausta*.

Beskrivning av området

Naturreservatet Skalet-Ryggen är beläget 16 kilometer norr om Sveg och 30 kilometer väster om Ytterhogdal i Härjedalens kommun. Skalet och Ryggen är två höjder som ligger i ett område påverkat av inlandsisens avsmältning. Att området är isälvseroderat vittnar den djupa ravin som genomkorsar området om.

Berggrunden består av granit och jordarterna utgörs av sandig morän och isälvssediment i form av sand till block. Här och var i området är moräntäcket tunt och berg i dagen kommer fram. Naturreservatets totala areal är 71 hektar varav 68 hektar är produktiv skogsmark.

Skalet-Ryggen är ett mycket varierande grandominerat barrblandskogsområde med bitvis stort inslag av asp, björk och sälg. Området är starkt brandpräglad vilket blir tydligt i branter och på hedar där tallen dominerar. Tallskogen är flerskiktad och mestadels produktiv. På flacka höjder är skogen lågproduktiv och med låga volymer död ved. Fläckvis finns det dock gott om torrträd, högstubbar och liggande döda träd. Gamla tallar över 250 år finns spridda i området. De gamla levande tallarna har ofta flera brandljud. I fuktigare områden finns brandrefugier med nästintill orörd granskog och bara enstaka tallar. I dessa områden finns gott om död ved och jättegranar som är över en meter i diameter och 30 meter höga, kan påträffas. I näringsrika sluttningar finns stråk med både lågörts- och högörtsvegetation. Plockhuggning har främst bedrivits på tall.

En bäck rinner i botten på den djupa ravin som skär genom området. På lodytor och på träd i den fuktiga miljön växer ovanliga och fuktighetsgynnade mossor och lavar, bland annat den rödlistade trådbrosklaven *Ramalina thrausta*, som här oftast växer direkt på klippytor. Även i områdets övriga delar kan en lång rad rödlistade arter, både lavar och vedsvampar, återses.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång,
2. utöka eller förändra befintlig byggnad eller anläggning,
3. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
4. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
5. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
6. framföra motordrivna fordon,
7. dika, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
8. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
9. införa för området främmande växt- eller djurart,
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen,
11. placera ut saltstenar i anslutning till källor och fuktig-blöt mark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

12. uppföra nya jakttorn,
13. dikesrensa.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla vid plats som markeras på karta, bilaga 1,
3. bortröjning av contortatall inom hela naturreservatet,

4. röjning av granunderväxt i tydligt brandpräglade löv- och tallbestånd, i område som markeras på karta, bilaga 1,
5. ringbarkning, fällning eller dylikt av upp till 50 granar mindre än 40 centimeter i diameter i brösthöjd, per 5-årsperiod, i tydligt brandpräglade löv- och tallbestånd inom område som markeras på karta, bilaga 1,
6. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
7. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag av bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. framföra motordrivet fordon.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

5. genomföra eller bedriva organiserat friluftsliv, tävlingar, lägerverksamhet, militär övningsverksamhet eller andra organiserade arrangemang.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan skall inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel enligt undantag i terrängkörningsförfordningen (1978:594),
- c) länsstyrelsepersonal att i tjänsteärendet framföra motordrivet fordon,
- d) att framföra motordrivet fordon i räddningstjänst och vid sjukfall,
- e) att framföra motordrivet fordon vid efterbevakning efter brand,

- f) att framföra motordrivnet fordon i statligt tjänsteärende,
- g) att transportera fälld björn, älg, hjort eller vildsvin med lättare terränggående motorfordon (≤ 450 kg),
- h) jakt enligt jaktlag (1987:259),
- i) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- j) normalt underhåll av befintlig väg som gränsar till naturreservatet och som markeras på karta, bilaga 1, innebörden av normalt underhåll av väg förklaras i bilaga 3.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Skogen i naturreservatet uppmärksammades vid en helikopterinventering som Länsstyrelsen utförde 2007. Skogen inventerades i fält av Länsstyrelsen 2008. Ytterligare en inventering och slutgiltig avgränsning av reservatsförslaget gjordes 2009. Efter justeringar av gränsen i dialog med markägare kunde Lantmäteriet påbörja uppdraget att mäta in områdets gränser vilket färdigställdes under 2015.

2014 köptes den tidigare bolagsägda delen av området av Naturvårdsverket genom en större markbytesaffär, det så kallade ESAB-paketet (Ersättningsmarker i Sverige AB). ESAB-paketet grundades på regeringens proposition Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (2009/10:169) då det beslutades att 100 000 hektar produktiv skogsmark skulle avstyckas från Sveaskogs markinnehav för att användas som ersättningsmark vid naturreservatsbildning på större markägares innehav. Markerna fördes därefter över från Sveaskog till det nybildade ESAB, som ägs av Naturvårdsverket, för att användas till markbyten med bolagen.

Uppdragen att värdera och sköta förhandlingen för den del av objektet som ägs av enskild markägare har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingen slutfördes 2016 och korrigerades 2017. Förhandlingen avslutades 2017, då

överenskommelse om intrångsersättning tecknats med berörd markägare.

Under 2020 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Fem yttranden, varav två med erinran, inkom under remisstiden. Länsstyrelsen har tagit samtliga yttranden i beaktande.

Bergs kommun anser att kalkning bör vara tillåtet i naturreservatet eftersom naturreservatet ligger inom åtgärdsområde (29-Norrälven) för kalkning. Länsstyrelsens bedömer att kalkning inte behöver utföras inom naturreservatet då endast en liten del av Norrälvens avrinningsområde ingår.

Handölsdalens sameby anser bland annat att samråd borde ha hållits med samebyn innan förslaget lades fram och att planerade skötselåtgärder kan komma att påverka renskötseln i området negativt. Länsstyrelsen har efter yttrandet haft ett samråd med samebyn. Handölsdalens sameby motsätter sig eventuella naturvårdsbränningar på grund av att naturvårdsbränning kan leda till att betet försämras. Naturvårdsbränning var endast föreslaget att utföras i liten skala och på grund av den branta terrängen och den bristande vattentillgången skulle det vara mycket svårt att utföra naturvårdsbränning i området. Länsstyrelsen har korrigerat skötselplanen och tagit bort naturvårdsbränning som föreslagen skötselåtgärd.

Länsstyrelsens bedömning

Skalet-Ryggen är ett skogsområde med värdefulla naturskogsstrukturer som i begränsad omfattning påverkats av sentida skogsbruk. Den varierande topografin har gett upphov till en rad olika biotoper, från starkt brandpräglade tallskogar i branter och på hedar, bitvis med stort lövträdsinslag, till brandrefugier med naturskogar av gran i fuktiga områden. Sena lövsuccessioner på frisk mark i boreal zon är en underrepresenterad skogstyp både nationellt och i länet och en prioriterad skogstyp enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark* från 2017.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. Detta motiverar att Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att naturreservatets naturvärden knutna till granskogen i bäck/ravin-miljö bäst bevaras och utvecklas genom fri utveckling. För att gynna naturvärden knutna till tallar och lövträd kan mindre, punktvisa skötselåtgärder komma att utföras. I de brandpräglade tallområdena hade naturvårdsbränning varit en önskvärd skötselåtgärd, men den branta terrängen, bristande vattentillgång och den mosaikartade skogsmiljön gör att en sådan skötselåtgärd är svår och mycket dyr att genomföra.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av områdesskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Skogsstyrelsen har registrerat två nyckelbiotoper i området. Den ena nyckelbiotopen (objektid 2917222) är 0,4 hektar stor och registrerades 1997. Den andra nyckelbiotopen (objektid 2961677) är 7,4 hektar stor och registrerades 2006.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Gällande översiktsplan för Härjedalens kommun antogs 2004. Översiktsplanen anger ingen specifik markanvändning för det aktuella området. Länsstyrelsen bedömer därmed att detta beslut är förenligt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Naturreservatet ligger inom område med särskilt behov av hinderfrihet av riksintresse för Försvarsmakten (enligt 3 kap. 9 § miljöbalken). Norra delen av naturreservatet ligger även inom område av riksintresse för energiproduktion vindbruk (enligt 3 kap. 7 § miljöbalken).

Då Naturvårdsverket har köpt och inträngsersatt marken i naturvårdssyfte kommer det inte att vara aktuellt att uppföra vindkraftverk eller anlägga nya vägar i området. Naturreservatet är dessutom beläget i utkanten av det aktuella riksintresseområdet och upptar en mindre del av den sammanlagda utpekade arealen.

Sammantaget leder detta till Länsstyrelsens bedömning att områdets höga naturvärden och bildandet av naturreservatet ska prioriteras framför vindbruksvärden.

Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jöran Hägglund. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, chefsjurist Jon Paulsson, chef för naturskydd och förvaltning Per Sander samt handläggare Lisa Linck, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Jöran Hägglund
(beslutande)

Lisa Linck
(föredragande)

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets

författningssamling och i ortstidningarna Östersundsposten, Länstidningen samt Tidningen Härjedalen. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder kan tillåtas i skötselområde A, i enlighet med aktuell strategi för naturvårdsbränning och spontana bränder i skyddade områden, som Länsstyrelsen i Jämtlands län tagit fram.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

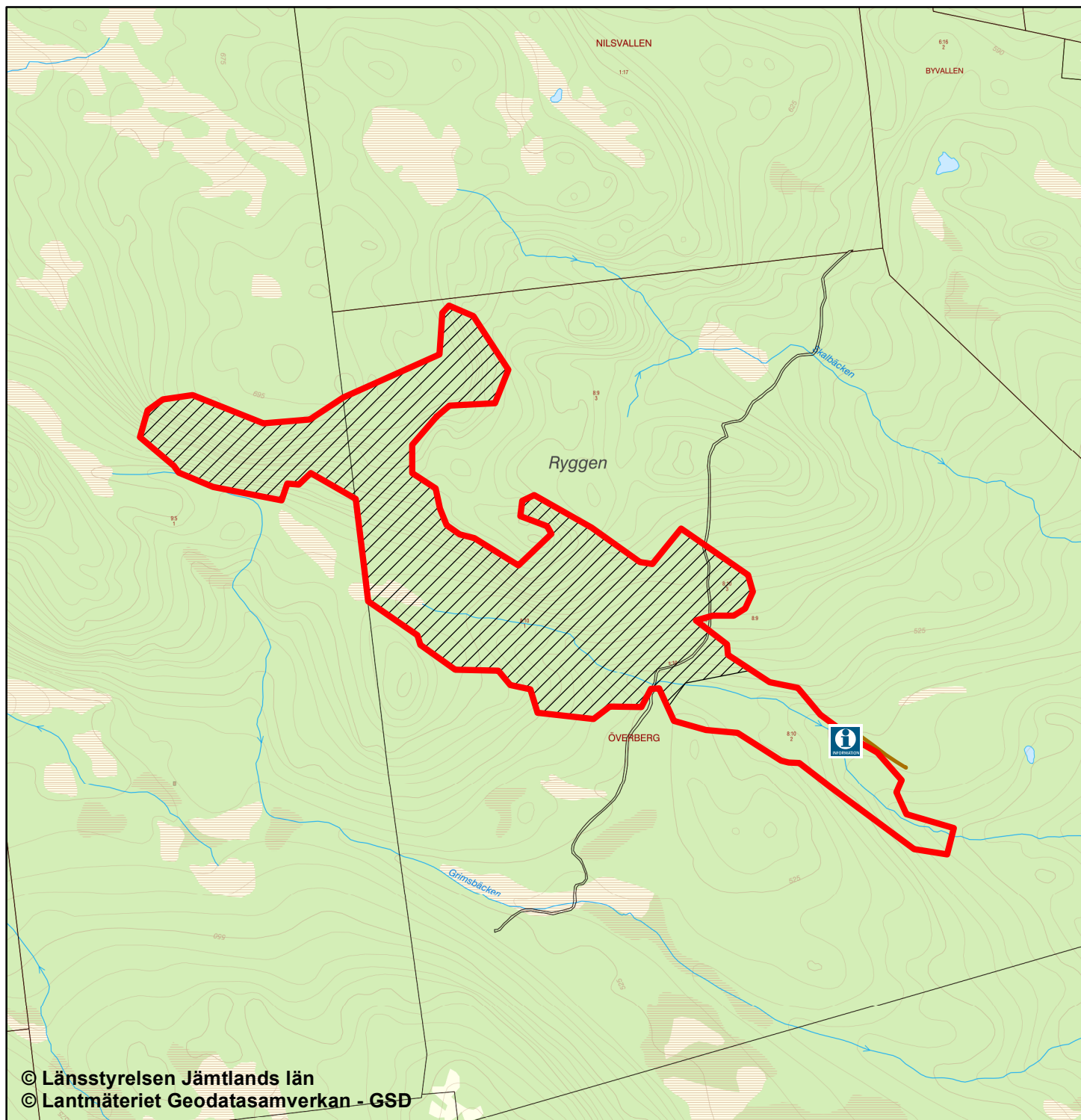
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Underhåll av väg
4. Skötselplan
- 4a. Skötselplankarta

Naturreservatet Skalet-Ryggen

Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreservatet

Informationsskylt

Område som omfattas av föreskrift B4 och B5

Väg som omfattas av undantag i) från föreskrifterna

0

500 m

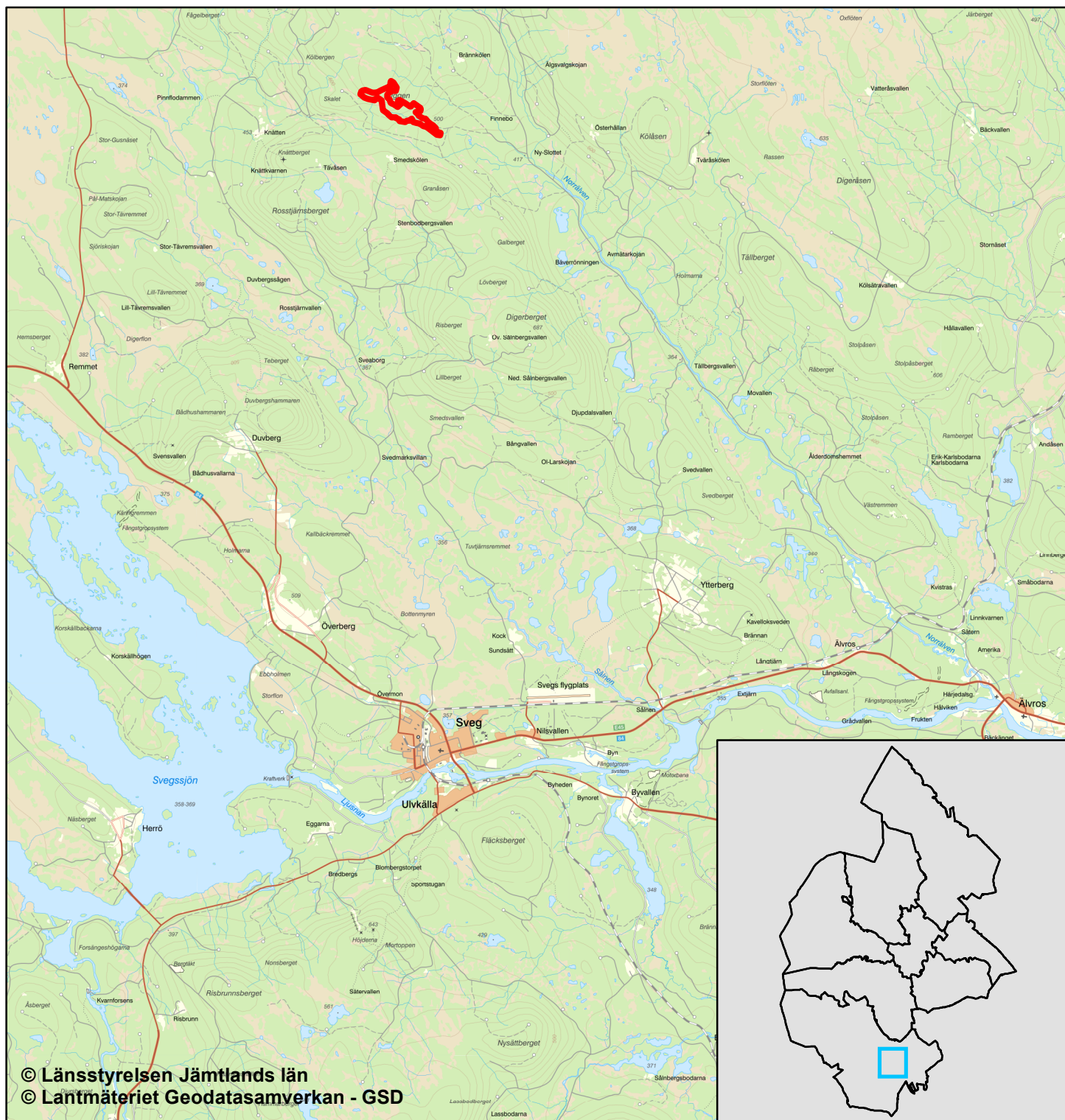
Skala 1:15 000

Naturreseptatet Skalet-Ryggen

Översiktskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Naturreseptatet Skalet-Ryggen

0

10 Km

N

Skala 1:150 000

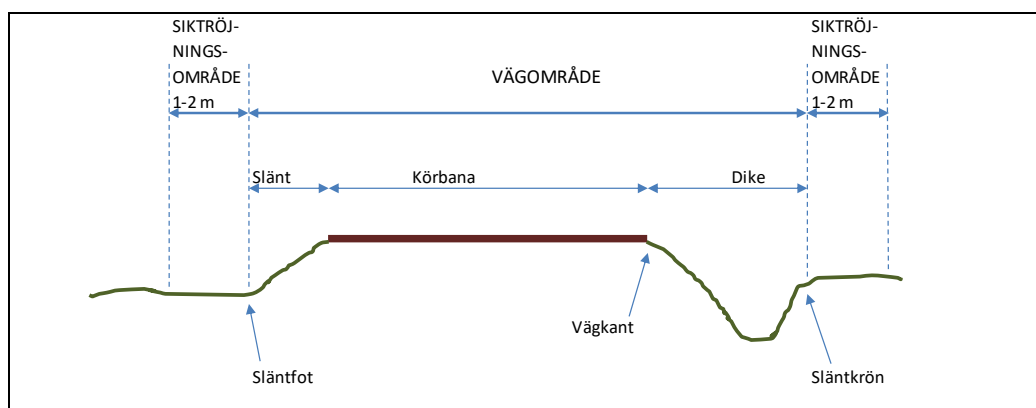
Underhåll av väg

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikesrensning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

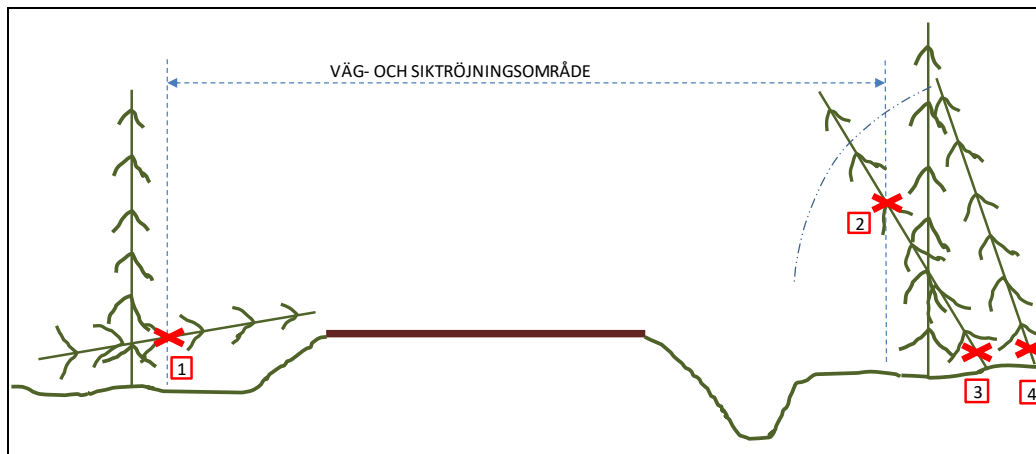
Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska Länsstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena. I vissa fall kan sådana åtgärder också kräva tillstånd från Länsstyrelsen.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kanträd med mera, i enligt med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att markägaren får ta till vara de delar av fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, som är inom väg- och siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, skall väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Skötselplan för naturreservatet Skalet-Ryggen

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL.....	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	4
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP).....	4
PLANDEL.....	5
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	5
Skötselområde A – Brandpräglad barrblandskog (59 hektar).....	5
Skötselområde B – Grandominerade brandrefugier (11 hektar).....	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	7
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	7
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	7
Övriga uppgifter.....	8
Uppföljning	8
Tillsyn.....	8
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	8
Källförteckning	8

Länsstyrelsen
Jämtlands län

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet Skalet-Ryggen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets brandpräglade och brandrefugiala naturskogar med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet nås huvudsakligen genom fri utveckling. Bortröjning av contortatall samt avveckling av granar för att gynna naturvärden knutna till lövträd och tallar kan komma att vidtas i liten skala.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data	
Naturreservatets namn	Skalet-Ryggen
Län	Jämtland
Kommun	Härjedalen
Fastigheter	Överberg 8:10 samt del av Överberg 9:5 och Överberg S:10
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket och enskilda markägare
Areal	71 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Områdesbeskrivning

Landskap och läge

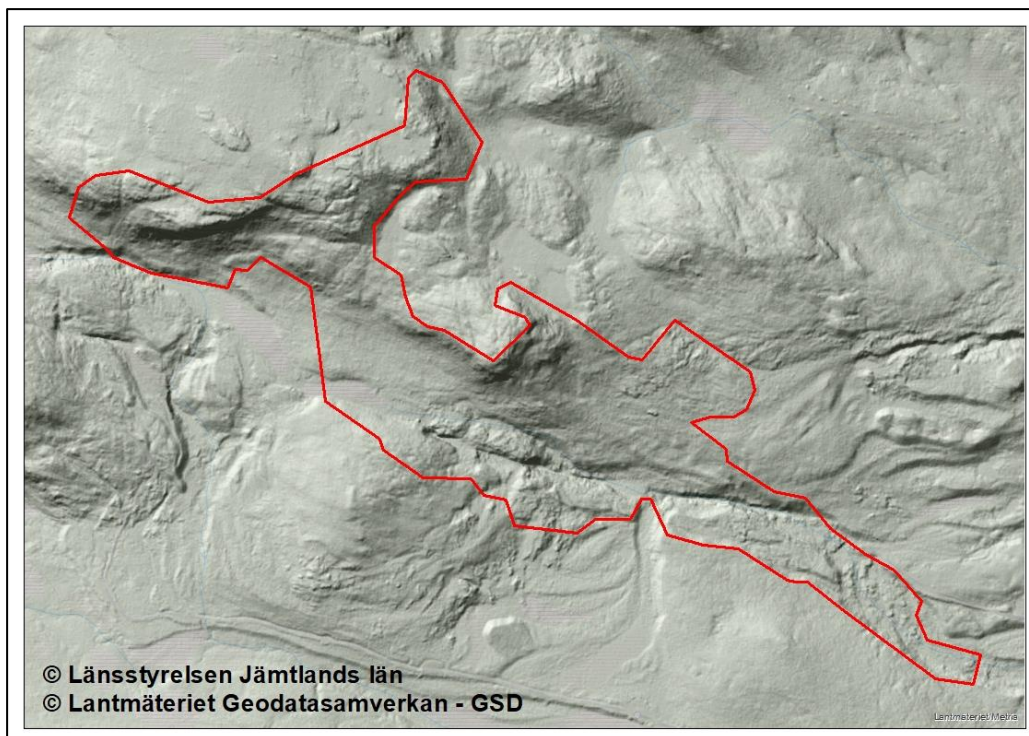
Naturreservatet Skalet-Ryggen ligger i Härjedalens kommun, 16 kilometer norr om Sveg och 30 kilometer väster om Ytterhogdal. Altituden varierar mellan 480 till 690 meter över havet.

Geologiska förhållanden

Naturreservatet är beläget mellan de två höjderna Skalet och Ryggen och ligger i ett isälvseroderat område, vilket den djupa ravin som genomkorsar området vittnar om. Jordarterna utgörs av sandig morän och isälvssediment i form av sand till block. Här och var i området är moräntäcket tunt och berg i dagen kommer fram. Berggrunden utgörs av granit.

Länssstyrelsen
Jämtlands län

Figur 1. Höjdskuggningsmodell som tydliggör landskapets terrängformer inom naturreservatet Skalet-Ryggen.

Skogen

Skalet-Ryggen är ett mycket varierande grandominerat barrblandskogsområde med bitvis stort inslag av asp, björk och sälg. Området är starkt brandpräglad vilket blir tydligt i branter och på hedar där tallen dominerar. Tallskogen är flerskiktad och mestadels produktiv. På flacka höjder är skogen lågproduktiv och med låga volymer död ved. I östra delen, men också fläckvis i hela området, finns det dock gott om torrträd, högstubbar och liggande döda träd. Gamla tallar över 250 år finns spridda i området. De gamla levande tallarna har ofta flera brandljud. I fuktigare områden finns brandrefugier med nästintill orörd granskog och bara enstaka tallar. I dessa områden finns gott om död ved och jättegranar som är över en meter i diameter och 30 meter höga, kan påträffas. I näringsrika sluttningar finns stråk med både lågörts- och högörtsvegetation.

Kulturhistoria

Plockhuggning, främst på tall, har bedrivits i området. Det finns inga registrerade kultur- eller fornlämningar inom naturreservatet.

Naturvårdsarter

En bäck rinner i botten på en djup ravin som skär genom området. På lodytor och på träd i den fuktiga miljön växer ovanliga och fuktighetsgynnade mossor och lavar, bland annat trådbrosklav *Ramalina thrausta* (EN), som här oftast växer direkt på klippytter. Även i områdets övriga delar kan en lång rad rödlistade arter ses, som till exempel lunglav *Lobaria*

Länsstyrelsen Jämtlands län

pulmonaria (NT, S), garnlav *Alectoria sarmentosa* (NT, S), ullticka *Phellinus ferrugineofuscus* (NT, S), rosenticka *Fomitopsis rosea* (NT, S) och doftticka *Haploporus odoratus* (VU, S).

Rödlistade arter kategoriserade enligt ArtDatabanken 2015: *EN* = starkt hotad, *VU* = sårbar, *NT* = nära hotad. *S* = Signalart (Skogsstyrelsen 2000, 2014).

Rennäring

Området där naturreservatet är beläget nyttjas för renskötsel och utgör vinterland för Handölsdalens sameby.

Friluftsliv

Området används huvudsakligen som jaktmark.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Brandpräglad barnaturskog, med förekomster av gamla brandskadade träd, stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier, lövsuccessioner uppkomna efter brand, samt de ved- och barklevande arter som är knutna till sådana miljöer.
- Brandrefugier med grandominerad naturskog i fuktig bäck/ravin-miljö med fuktighetsgynnade örter, mossor och lavar bland annat den starkt hotade trådbrosklaven *Ramalina thrausta*.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP)

Vid förvaltning av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer. Inga sådana arter eller livsmiljöer är kända inom naturreservatet, men om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

Länssstyrelsen
Jämtlands län

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Naturreservatet har delats in i två skötselområden (A-B) där den långsiktiga förvaltningen av områdets skogliga naturvärden skiljer sig åt. Område A utgörs av brandpräglad barrblandskog med ett bitvis stort inslag av lövträd. Område B utgörs av ett grandominerade brandrefugier i fuktig bäck/ravin miljö.

Skötselområde A – Brandpräglad barrblandskog (59 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av barrblandskog med ett bitvis stort inslag av asp, sälg och björk. Området är starkt brandpräglat vilket blir tydligt i branter och hedar där tallen dominerar. De äldsta tallarna är över 250 år och en del av de gamla tallarna har flera brandljud.

Naturvårdsbränning hade varit en önskvärd skötselåtgärd för att utveckla och bevara naturvärdena i de brandpräglade tallområdena, men den besvärliga terrängen, bristande vattentillgång och den mosaikartade skogsmiljön gör att en sådan skötselåtgärd är svår och mycket dyr att genomföra. För att gynna naturvärden knutna till lövträd och tallar kan istället småskalig avveckling av granar, genom röjning, fällning eller ringbarkning komma att utföras i skötselområdet.

Figur 2. Skötselområde A: Brandpräglad barrblandskog

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av grandominerad barrblandskog med inslag av talldominerade partier. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara präglad av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd, samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Det ska inom en överskådlig framtid finnas ett fortsatt stort inslag av gamla och grova lövträd i skötselområdet. Tillkomsten av olika typer av död ved ska ske

Länssstyrelsen Jämtlands län

kontinuerligt och inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter, främst inom artgrupperna bark- och vedlevande lavar och svampar samt naturskogsgynnade fåglar. Arealen barrblandskog präglad av intern dynamik med inslag av talldominerade partier ska vara 59 hektar.

Förvaltningsinriktning

Fri utveckling i kombination med mindre åtgärder för att gynna naturvärden knutna till tall och lövträd.

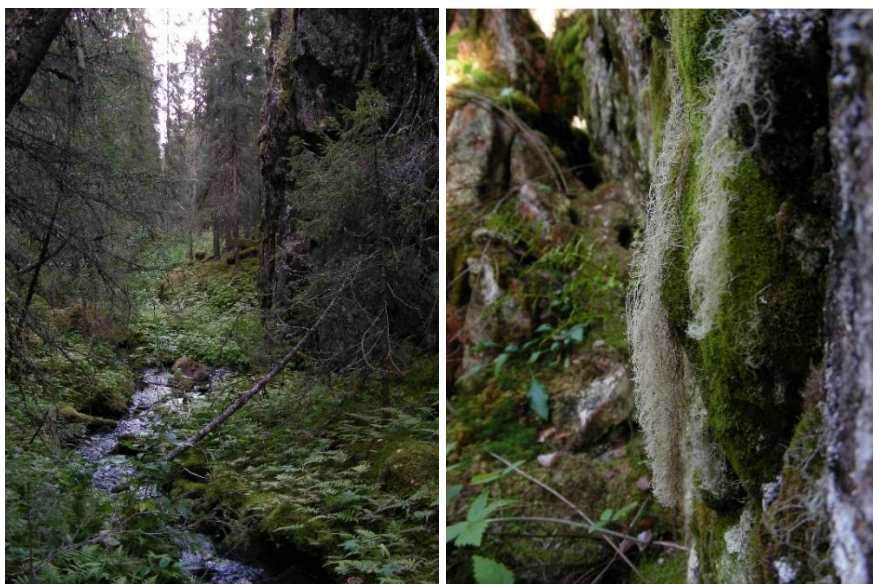
Skötselåtgärder

- Röjning av granunderväxt i tydligt brandpräglade löv- och tallbestånd.
- Småskalig avveckling av granar genom ringbarkning, fällning eller dylikt av upp till 50 granar, mindre än 40 centimeter i diameter i brösthöjd, per 5-årsperiod, i tydligt brandpräglade löv- och tallbestånd.
- Bortröjning av contortatall.

Skötselområde B – Grandominerade brandrefugier (11 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs främst av grandominerad naturskog i fuktig bäck/ravin-miljö. Skogen har fått utvecklas utan kraftiga störningar och har en väl utvecklad intern beståndsdynamik. Det finns gott om död ved och enstaka mycket grova granar. Intill bäcken som rinner genom skötselområdet växer den fuktighetsgynnade och starkt hotade trådbrosklaven på träd och klippyor.

Figur 3. Skötselområde B: Bäckmiljö och trådbrosklav

Länsstyrelsen Jämtlands län

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av grandominerad naturskog. Det kan även finnas talldominerade partier i skötselområdet. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara präglad av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd, samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt och inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske. Skötselområdets hydrologi ska vara naturlig. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter, främst inom artgrupperna bark- och vedlevande lavar och svampar samt naturskogsgynnade fåglar. Arealen naturskog ska vara 11 hektar.

Förvaltningsinriktning

Fri utveckling.

Skötselåtgärder

- Bortröjning av contortatall. I övrigt nås bevarandemålen genom fri utveckling.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Skalet-Ryggen är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett större antal besökare. Områdets karaktär med bitvis mycket svårframkomlig terräng minskar dock sannolikheten för att det sker i nämnvärd omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- Informationstavla för naturreservatet sätts upp vid områdets entré.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Skalet-Ryggen finns i tabell 1.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder i naturreservatet Skalet-Ryggen.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
A	Röjning av granunderväxt	1	Inom 5 år	Återkommande vid behov
A	Avveckling av granar	1	Inom 5 år	Återkommande vid behov
A och B	Bortröjning av contortatall	1	Inom 5 år	Återkommande vid behov
Friluftsliv	Uppsättning av en informationstavla	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov

Övriga uppgifter

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

Härjedalens kommun 2004. Översiktsplan Härjedalens kommun.

Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45

Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31

Länsstyrelsen Jämtlands län

Länsstyrelsen i Jämtlands län 2012. Strategi för naturvårdsbränning och spontana bränder i skyddade områden i Jämtlands län 2012-2021. Diariennr. 511-3838-2012.

Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.

Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.

Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.

Skogsstyrelsen 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Källor på internet

Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.

Lantmäteriet. Historiska kartor. <http://historiskakartor.lantmateriet.se>.

Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald.

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallen/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.

Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.

Naturvårdsverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat.

<http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>

Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen

<http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Ej tryckta källor

Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatabas 2019-10-31. ©

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

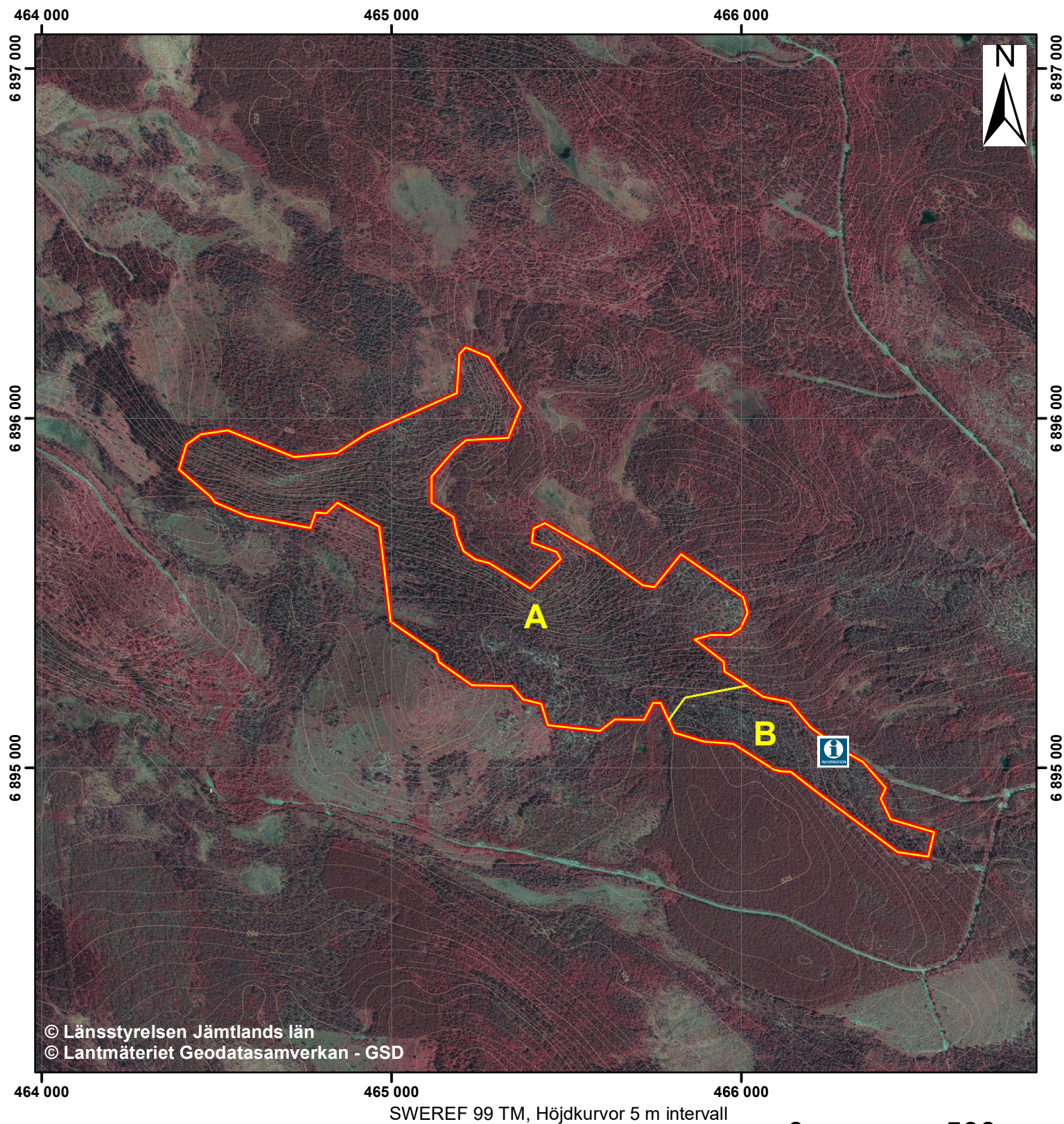
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Skalet-Ryggen

Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

SWEREF 99 TM, Höjdkurvor 5 m intervall

Gräns för naturreservatet **Skötselområden**

Informationsskylt

A - Småskalig avveckling av granar

B - Fri utveckling

0

500 m

Skala 1:15 000